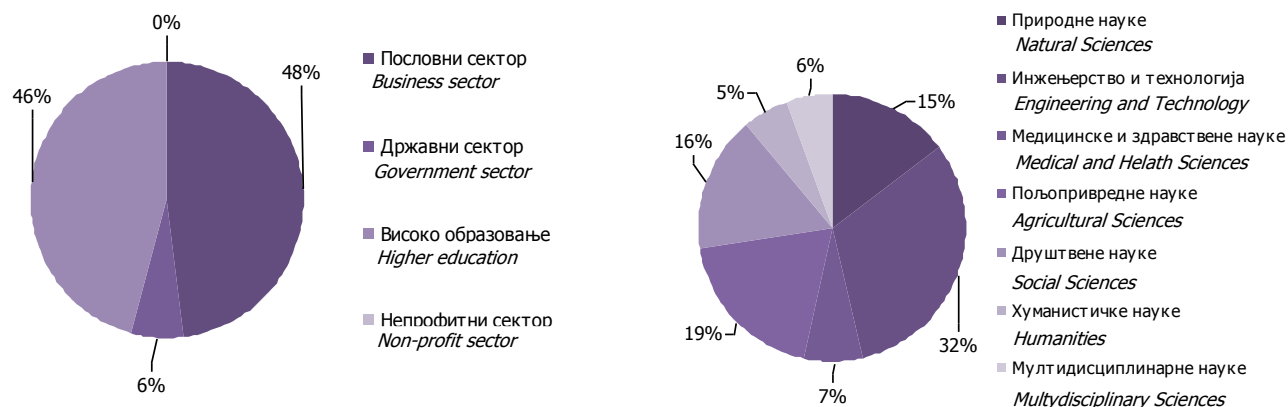

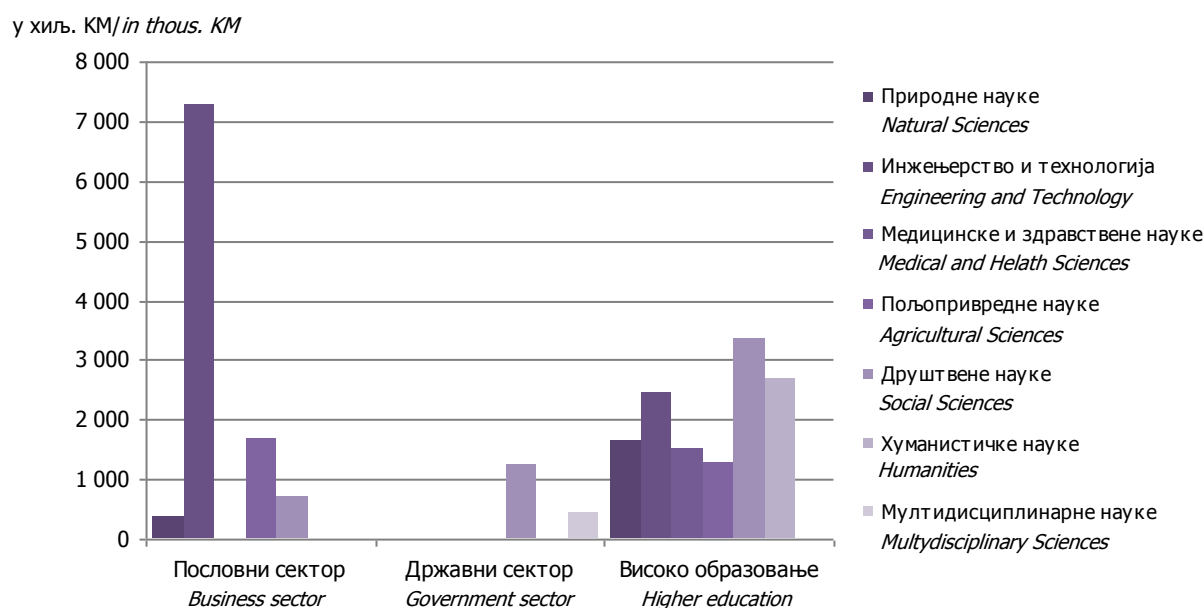
ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ У 2009. ГОДИНИ

RESEARCH AND DEVELOPMENT, 2009

Графикон 1. Јединице које се баве истраживањем и развојем, 2009. *Graphic 1. R&D units, 2009*

Графикон 2. Запослени на пословима ИП према научној области, 2009. *Graphic 2. Persons engaged on R&D by fields of science, 2009*

Графикон 3. Бруто домаћи издаци за ИП према секторима и научним областима, 2009. *Graphic 3. Gross domestic expenditure for R&D by sectors and field of science, 2009*

Републички завод за статистику Републике Српске, у сарадњи са Министарством науке и технологије, објављује податке о истраживању и развоју у 2009. години. Подаци су добијени на основу спроведеног статистичког истраживања „Истраживање и развој у 2009. години“. У овом саопштењу су приказани подаци о запосленима на пословима истраживања и развоја, бруто домаћим издацима за истраживање и развој, изворима потрошених средстава за истраживање и развој, вриједности и броју истраживачко-развојних радова и приходима од истраживачко-развојног рада; према секторима извођења истраживачко-развојне дјелатности и научној области истраживачко-развојног рада.

На пословима истраживања и развоја у 2009. години биле су запослене **1 273** особе, са пуним и краћим од пуног радног времена, од чега 532 жене, односно 41,8%.

Број запослених могуће је изразити и помоћу еквивалента пуне запослености. Тако добијамо да је у 2009. години 918,6 лица било запослено пуно радно вријеме на пословима истраживања и развоја. Од укупног броја запослених, највеће учешће имају истраживачи (65,1%), техничко особље (14,9%), стручни сарадници (12,1%), остало помоћно особље (4,6%) и руководеће особље (3,2%). Највећи број истраживача запослен је у сектору високог образовања (78,4%), државном сектору (11,5%) и пословном сектору (10,1%).

Када се посматра научна област истраживачког рада највећи број истраживача запослен је у области инжењерство и технологија (29,1%), а најмање у области хуманистичке науке (5,7%).

Бруто домаћи издаци за истраживање и развој у 2009. години износили су **24 566 000 КМ**, од тога су текући издаци износили 20 266 000 КМ (82,5%), а инвестициони издаци 4 300 000 КМ (17,5%). Највише средстава за истраживање и развој потрошено је за радове у области инжењерства и технологије (39,6%), а најмање у области мултидисциплинарних наука (1,75%).

Вриједност истраживачко-развојних радова у 2009. години износила је **15 386 000 КМ**, од чега највећу вриједност имају развојна истраживања 9 640 000 КМ (62,6%), примјењена истраживања 4 588 000 КМ (29,8%) и фундаментална истраживања 1 158 000 КМ (7,5%).

Укупан броја ИП радова је **500**, од чега највећи број радова припада развојним истраживањима, њих 38,2%, док 36,6% радова припада примјењеним истраживањима и 25,2% радова фундаменталним истраживањима.

Од **48** посматраних јединица које су обављале дјелатност ИП у 2009. години, 23 јединице припадају пословном сектору, 22 јединице сектору високог образовања и 3 јединице државном сектору.

Republika Srpska Institute of Statistics, in cooperation with the Ministry of Science and Technology, publishes data on research and development in 2009. Data were obtained on the basis of the statistical survey „Research and development in 2009“. This Release presents data on employment in research and development, gross domestic expenditures on research and development, funds for research and development, value and number of research and development works as well as incomes from research and development by sectors of performance and filed of science.

*There were **1 273** persons in full-time and part - time employment engaged in R&D in 2009, out of 532 are woman or 41.8%.*

Total number of employees might be as well expressed by full-time equivalent. Thus, in 2009 there were 918.6 persons working full-time in R&D.

Out of the total number, researchers have the biggest share (65.1%), technicians (14.9%), research associates (12.1%), other support staff (4.6%) and management (3.2%).

Most researchers were employed in the higher education (78.4%), public sector (11.5%) and business sector (10.1%).

Considering field of science, the largest number of researches was engaged in the field of Engineering and Technology (29.1%) and least in the field Humanities (5.7%).

*Gross domestic expenditure on R&D in 2009 was **24 566 000 КМ**, out of which current expenditures was 20 266 000 КМ (82.5%), and capital expenditures 4 300 000 КМ (17.5%). Most funds for R&D were spent on works in the field of Engineering and Technology (39.6%) and least in the field of Multidisciplinary Sciences (1.75%).*

*The worth of R&D works in 2009 was **15 386 000 КМ**, out of which the highest value has experimental research 9 640 000 КМ (62.6%), applied researches 4 588 000 КМ (29.8%) and fundamental researches 1 158 000 КМ (7.5%).*

*The total number of R&D works is **500**, with the majority of work in experimental researches (38.2%), applied researches (36.6%) and fundamental researches (25.2%).*

*Out of the total number of R&D units in 2009, which was **48**, out of them, 23 belongs to business sector, 22 to higher education sector and three to government sector.*

1. ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР, СА ПУНИМ И КРАЋИМ ОД ПУНОГ РАДНОГ ВРЕМЕНА, ПРЕМА СЕКТОРИМА, 2009.
PERSONS ENGAGED IN R&D, WORKING FULL-TIME AND PART-TIME, BY SECTORS, 2009

	Укупно <i>Total</i>				Са пуним радним временом <i>Working full-time</i>		Са краћим од пуног радног времена <i>Working part-time</i>				
	укупно <i>total</i>		у еквиваленту пуне запослености <i>in full-time equivalent</i>				укупно <i>total</i>		у еквиваленту пуне запослености <i>in full-time equivalent</i>		
	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	
УКУПНО	1 273	532	918,6	414,6	761	361	512	171	157,6	53,6	TOTAL
Истраживачи	829	295	545,1	205,7	420	165	409	130	125,1	40,7	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	154	81	109,8	59,6	88	49	66	32	21,8	10,6	<i>Research associates</i>
Техничко особље	190	120	179,4	115,8	175	114	15	6	4,4	1,8	<i>Technicians</i>
Руководеће особље	41	8	32,9	7,2	29	7	12	1	3,9	0,2	<i>Managers</i>
Остало особље	59	28	51,4	26,3	49	26	10	2	2,4	0,3	<i>Other supporting staff</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	321	129	289,9	124,8	271	122	50	7	18,9	2,8	BUSINESS SECTOR
Истраживачи	84	29	79,2	28,5	76	28	8	1	3,2	0,5	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	80	41	71,9	39,2	65	38	15	3	6,9	1,2	<i>Research associates</i>
Техничко особље	87	42	79,6	41	76	40	11	2	3,6	1,0	<i>Technicians</i>
Руководеће особље	30	3	25,1	3	22	3	8	-	3,1	-	<i>Managers</i>
Остало особље	40	14	34,1	13,1	32	13	8	1	2,1	0,1	<i>Other supporting staff</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР¹	127	45	56,5	26,3	53	25	74	20	3,5	1,3	GOVERNMENT SECTOR¹
Истраживачи	95	27	34,9	11,3	32	10	63	17	2,9	1,3	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	15	4	4,6	1,0	4	1	11	3	0,6	-	<i>Research associates</i>
Техничко особље	10	8	10,0	8,0	10	8	-	-	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће особље	4	3	4,0	3,0	4	3	-	-	-	-	<i>Managers</i>
Остало особље	3	3	3,0	3,0	3	3	-	-	-	-	<i>Other supporting staff</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	825	358	572,2	263,5	437	214	388	144	135,2	49,5	HIGHER EDUCATION
Истраживачи	650	239	431,0	165,9	312	127	338	112	119	38,9	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	59	36	33,3	19,4	19	10	40	26	14,3	9,4	<i>Research associates</i>
Техничко особље	93	70	89,8	66,8	89	66	4	4	0,8	0,8	<i>Technicians</i>
Руководеће особље	7	2	3,8	1,2	3	1	4	1	0,8	0,2	<i>Managers</i>
Остало особље	16	11	14,3	10,2	14	10	2	1	0,3	0,2	<i>Other supporting staff</i>

2. ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР, ПРЕМА СЕКТОРИМА, НАУЧНОЈ ОБЛАСТИ И ПОЛУ, ИЗРАЖЕНИ БРОЈЕМ ФИЗИЧКИХ ЛИЦА, 2009.
PERSONS ENGAGED IN R&D, BY SECTORS, FIELD OF SCIENCE AND SEX, EXPRESSED IN HEADCOUNT, 2009

	Укупно <i>Total</i>		Истраживачи <i>Researchers</i>		Стручни сарадници <i>Research associatess</i>		Техничко особље <i>Technicians</i>		Руководеће особље <i>Management</i>		Остало особље <i>Other supporting staff</i>		
	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	
УКУПНО	1 273	532	829	295	154	81	190	120	41	8	59	28	TOTAL
Природне науке	188	86	129	51	13	6	40	27	6	2	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	401	128	241	73	65	27	50	20	24	2	21	6	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	90	54	66	36	24	18	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	243	117	139	52	28	19	55	38	2	-	19	8	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	209	87	145	45	11	5	39	29	9	4	5	4	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	70	40	47	21	3	3	6	6	-	-	14	10	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	72	20	62	17	10	3	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	321	129	84	29	80	41	87	42	30	3	40	14	BUSINESS SECTOR
Природне науке	24	12	2	-	2	1	17	10	3	1	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	202	72	59	26	51	20	47	18	24	2	21	6	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	83	40	18	3	23	17	21	12	2	-	19	8	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	12	5	5	-	4	3	2	2	1	-	-	-	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР¹	127	45	95	27	15	4	10	8	4	3	3	3	GOVERNMENT SECTOR¹
Природне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	53	25	32	10	4	1	10	8	4	3	3	3	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	72	20	62	17	10	3	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	825	358	650	239	59	36	93	70	7	2	16	11	HIGHER EDUCATION
Природне науке	164	74	127	51	11	5	23	17	3	1	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	197	56	181	47	13	7	3	2	-	-	-	-	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	90	54	66	36	24	18	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	160	77	121	49	5	2	34	26	-	-	-	-	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	144	57	108	35	3	1	27	19	4	1	2	1	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	70	40	47	21	3	3	6	6	-	-	14	10	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>

3. ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР, ПРЕМА СЕКТОРИМА, НАУЧНОЈ ОБЛАСТИ И ПОЛУ, ИЗРАЖЕНИ ЕКВИВАЛЕНТОМ ПУНЕ ЗАПОСЛЕНОСТИ, 2009.
PERSONS ENGAGED IN R&D, BY SECTORS, FIELD OF SCIENCE AND SEX, EXPRESSED IN FULL-TIME EQUIVALENT, 2009

	Укупно <i>Total</i>		Истраживачи <i>Researchers</i>		Стручни сарадници <i>Research associatess</i>		Техничко особље <i>Technicians</i>		Руководеће особље <i>Management</i>		Остало особље <i>Other supporting staff</i>		
	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	
УКУПНО	918,6	414,6	545,1	205,7	109,8	59,6	179,4	115,8	32,9	7,2	51,4	26,3	TOTAL
Природне науке	135,6	67,0	82,2	36,0	12,2	5,2	37,6	24,6	3,6	1,2	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	269,0	92,8	143,7	45,2	48,5	21,5	42,6	19,0	19,1	2,0	15,1	5,1	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	37,8	23,2	28,1	16,0	9,7	7,2	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	224,2	112,5	120,2	47,5	28,0	19,0	55,0	38,0	2,0	-	19,0	8,0	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	179,2	77,8	121,5	38,7	8,0	3,7	38,2	28,2	8,2	4,0	3,3	3,2	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	70,0	40,0	47,0	21,0	3,0	3,0	6,0	6,0	-	-	14,0	10,0	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	2,8	1,3	2,4	1,3	0,4	-	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	289,9	124,8	79,2	28,5	71,9	39,2	79,6	41,0	25,1	3,0	34,1	13,1	BUSINESS SECTOR
Природне науке	22,5	11,2	1,3	-	1,2	0,2	17,0	10,0	3,0	1,0	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	173,4	69,1	55,4	25,5	44,2	19,5	39,6	17,0	19,1	2,0	15,1	5,1	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	83,0	40,0	18,0	3,0	23,0	17,0	21,0	12,0	2,0	-	19,0	8,0	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	11,0	4,5	4,5	-	3,5	2,5	2,0	2,0	1,0	-	-	-	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР¹	56,5	26,3	34,9	11,3	4,6	1,0	10,0	8,0	4,0	3,0	3,0	3,0	GOVERNMENT SECTOR¹
Природне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	0,7	-	0,5	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	53,0	25,0	32,0	10,0	4,0	1,0	10,0	8,0	4,0	3,0	3,0	3,0	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	2,8	1,3	2,4	1,3	0,4	-	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	572,2	263,5	431,0	165,9	33,3	19,4	89,8	66,8	3,8	1,2	14,3	10,2	HIGHER EDUCATION
Природне науке	113,1	55,8	80,9	36,0	11,0	5,0	20,6	14,6	0,6	0,2	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	94,9	23,7	87,8	19,7	4,1	2,0	3,0	2,0	-	-	-	-	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	37,8	23,2	28,1	16,0	9,7	7,2	-	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	141,2	72,5	102,2	44,5	5,0	2,0	34,0	26,0	-	-	-	-	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	115,2	48,3	85,0	28,7	0,5	0,2	26,2	18,2	3,2	1,0	0,3	0,2	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	70,0	40,0	47,0	21,0	3,0	3,0	6,0	6,0	-	-	14,0	10,0	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>

4. ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР ПРЕМА СТЕПЕНУ ОБРАЗОВАЊА, 2009.
PERSONS ENGAGED IN R&D BY LEVEL OF EDUCATION, 2009

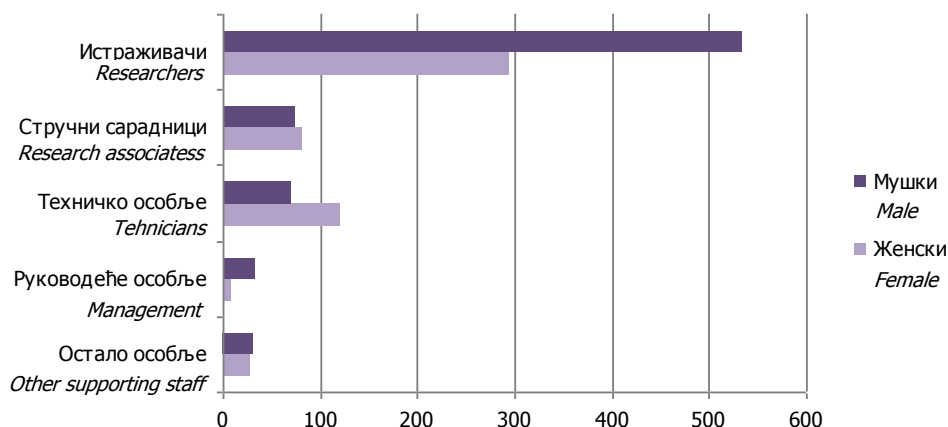
	Укупно <i>Total</i>		Степен образовања						
			докторат <i>doctorate</i>		магистратура <i>masters</i>		специјализација <i>specialization</i>		
	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	
УКУПНО	1 273	532	423	101	208	100	28	14	TOTAL
Истраживачи	829	295	408	100	178	78	24	11	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	154	81	1	-	28	21	-	-	<i>Research associates</i>
Техничко оособље	190	120	2	-	1	1	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће оособље	41	8	12	1	1	-	4	3	<i>Management</i>
Остало оособље	59	28	-	-	-	-	-	-	<i>Other supporting staff</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	321	129	33	2	16	6	1	-	BUSINESS SECTOR
Истраживачи	84	29	25	2	13	4	-	-	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	80	41	-	-	1	1	-	-	<i>Research associates</i>
Техничко оособље	87	42	2	-	1	1	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће оособље	30	3	6	-	1	-	1	-	<i>Management</i>
Остало оособље	40	14	-	-	-	-	-	-	<i>Other supporting staff</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР¹	127	45	30	3	13	3	25	13	GOVERNMENT SECTOR¹
Истраживачи	95	27	29	3	13	3	22	10	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	15	4	-	-	-	-	-	-	<i>Research associates</i>
Техничко оособље	10	8	-	-	-	-	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће оособље	4	3	1	-	-	-	3	3	<i>Management</i>
Остало оособље	3	3	-	-	-	-	-	-	<i>Other supporting staff</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	825	358	360	96	179	91	2	1	HIGHER EDUCATION
Истраживачи	650	239	354	95	152	71	2	1	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	59	36	1	-	27	20	-	-	<i>Research associates</i>
Техничко оособље	93	70	-	-	-	-	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће оособље	7	2	5	1	-	-	-	-	<i>Management</i>
Остало оособље	16	11	-	-	-	-	-	-	<i>Other supporting staff</i>

4. ЗАПОСЛЕНИ НА ПОСЛОВИМА ИР ПРЕМА СТЕПЕНУ ОБРАЗОВАЊА, 2009 (наставак)
PERSONS ENGAGED IN R&D BY LEVEL OF EDUCATION, 2009 (continued)

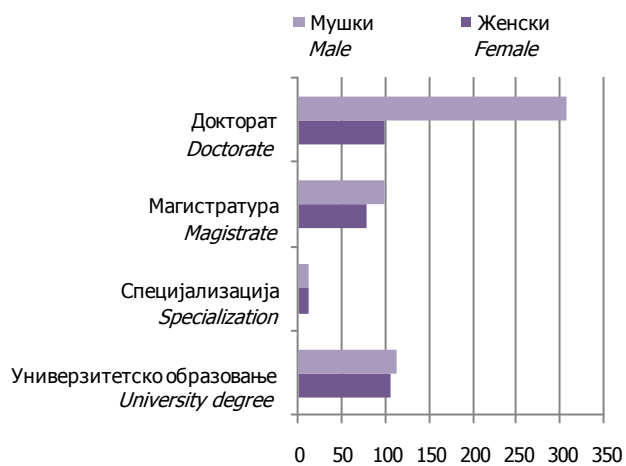
	Степен образовања								
	универзитетско образовање <i>University degree</i>		стручно образовање <i>Professional education</i>		средње образовање <i>Secondary education</i>		остало образовање		
	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	
УКУПНО	397	193	30	15	166	95	21	14	TOTAL
Истраживачи	219	106	-	-	-	-	-	-	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	113	55	12	5	-	-	-	-	<i>Research associates</i>
Техничко оособље	38	26	13	8	136	85	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће оособље	22	4	2	-	-	-	-	-	<i>Management</i>
Остало оособље	5	2	3	2	30	10	21	14	<i>Other supporting staff</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	171	81	11	3	85	36	4	1	BUSINESS SECTOR
Истраживачи	46	23	-	-	-	-	-	-	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	78	40	1	-	-	-	-	-	<i>Research associates</i>
Техничко оособље	22	13	5	1	57	27	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће оособље	20	3	2	-	-	-	-	-	<i>Management</i>
Остало оособље	5	2	3	2	28	9	4	1	<i>Other supporting staff</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР¹	46	15	-	-	10	8	3	3	GOVERNMENT SECTOR¹
Истраживачи	31	11	-	-	-	-	-	-	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	15	4	-	-	-	-	-	-	<i>Research associates</i>
Техничко оособље	-	-	-	-	10	8	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће оособље	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Management</i>
Остало оособље	-	-	-	-	-	-	3	3	<i>Other supporting staff</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	180	97	19	12	71	51	14	10	HIGHER EDUCATION
Истраживачи	142	72	-	-	-	-	-	-	<i>Researchers</i>
Стручни сарадници	20	11	11	5	-	-	-	-	<i>Research associates</i>
Техничко оособље	16	13	8	7	69	50	-	-	<i>Technicians</i>
Руководеће оособље	2	1	-	-	-	-	-	-	<i>Management</i>
Остало оособље	-	-	-	-	2	1	14	10	<i>Other supporting staff</i>

5. ИСТРАЖИВАЧИ ПРЕМА ГОДИНАМА СТАРОСТИ И ПОЛУ, 2009.
RESEARCHERS BY AGE AND SEX, 2009

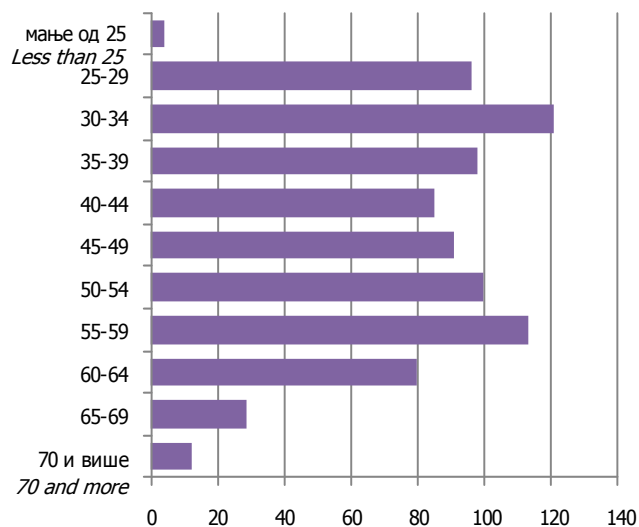
	Укупно <i>Total</i>		Пословни сектор <i>Business sector</i>		Државни сектор <i>Government sector</i>		Високо образовање <i>Higher education</i>		
	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	свега <i>all</i>	жене <i>female</i>	
УКУПНО	829	295	84	29	95	27	650	239	TOTAL
мање од 25	4	1	-	-	-	-	4	1	<i>less than 25</i>
25-29	96	35	9	3	2	1	85	31	<i>25-29</i>
30-34	121	67	10	5	6	1	105	61	<i>30-34</i>
35-39	98	51	13	11	6	2	79	38	<i>35-39</i>
40-44	85	32	11	6	6	3	68	23	<i>40-44</i>
45-49	91	36	12	2	13	7	66	27	<i>45-49</i>
50-54	100	37	11	1	15	8	74	28	<i>50-54</i>
55-59	113	14	8	1	14	2	91	11	<i>55-59</i>
60-64	80	14	6	-	21	2	53	12	<i>60-64</i>
65-69	29	7	3	-	3	-	23	7	<i>65-69</i>
70 и више	12	1	1	-	9	1	2	-	<i>70 and more</i>

Графикон 4. Запослени на пословима ИП према полу, 2009.
Graphic 4. RD persons by sex, 2009

Графикон 5. Истраживачи према степену образовања, 2009.
Graphic 5. Researchers by level of education, 2009

Графикон 6. Истраживачи према годинама старости, 2009.
Graphic 6. Researchers by age, 2009

6. БРУТО ДОМАЋИ ИЗДАЦИ ЗА ИР, ПРЕМА СЕКТОРИМА И НАУЧНОЈ ОБЛАСТИ, 2009.
GROSS DOMESTIC EXPENDITURE FOR R&D, BY SECTORS AND FIELD OF SCIENCE 2009

у хиљадама КМ / in thousands KM

	Укупно <i>Total</i>	Текући издаци <i>Current expenditures</i>			Инвестициони издаци <i>Capital expenditures</i>	
		укупно <i>total</i>	трошкови рада и трошкови накнада запосленима <i>labour costs</i>	остали текући трошкови <i>other current costs</i>		
УКУПНО	24 566	20 266	14 449	5 817	4 300	TOTAL
Природне науке	1 998	1 848	1 624	224	150	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	9 743	6 534	4 294	2 240	3 209	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	1 501	1 461	1 296	165	40	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	2 932	2 590	1 658	932	342	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	5 295	4 736	3 769	967	559	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	2 665	2 665	1 808	857	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	432	432	-	432	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	10 017	6 919	4 278	2 641	3 098	BUSINESS SECTOR
Природне науке	352	290	180	110	62	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	7 284	4 302	2 467	1 835	2 982	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	1 670	1 619	1 089	530	51	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	711	708	542	166	3	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР	1 670	1 665	1 190	475	5	GOVERNMENT SECTOR
Природне науке	-	-	-	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	8	3	-	3	5	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	-	-	-	-	-	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	1 230	1 230	1 190	40	-	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	432	432	-	432	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	12 879	11 682	8 981	2 701	1 197	HIGHER EDUCATION
Природне науке	1 646	1 558	1 444	114	88	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	2 451	2 229	1 827	402	222	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	1 501	1 461	1 296	165	40	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	1 262	971	569	402	291	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	3 354	2 798	2 037	761	556	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	2 665	2 665	1 808	857	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>

7. ИЗВОРИ СРЕДСТАВА ПОТРОШЕНИХ ЗА ИР, 2009.
SOURCES OF FUNDS FOR R&D, 2009

у хиљадама КМ / in thousands KM

	Укупно <i>Total</i>	Пословни сектор <i>Business sector</i>	Државни сектор <i>Government sector</i>	Високо образовање <i>Higher education</i>	
УКУПНО	24 566	10 017	1 670	12 879	TOTAL
ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ИЗ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	23 856	9 540	1 660	12 656	FUNDS OF REPUBLIKA SRPSKA
Планирана буџетска средства намијењена за ИР	6 877	1 446	1 426	4 005	Government funds planned for R&D
Средства од фондова, агенција и фондација	432	160	234	38	Funds from funds, agencies and foundation
Средства од локалних заједница	678	586	-	92	Funds from local communities
Средства од пословних субјеката	2 175	1 869	-	306	Funds from enterprises
Средства од непрофитних организација	-	-	-	-	Funds from Non-profit organizations
Средства од патената, лиценци и слично	-	-	-	-	Funds from patent, licenses, etc.
Остала сопствена средства	13 694	5 479	-	8 215	Other own funds
СРЕДСТВА ЗАЈЕДНИЧКИХ ИНСТИТУЦИЈА БиХ	44	4	10	30	FUNDS OF COMMON INSTITUTIONS OF BH
Средства од министарстава	34	4	10	20	Funds from Ministries
Средства од фондова, агенција и фондација	10	-	-	10	Funds from funds, agencies and foundations
ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ИЗ ФБИХ ИЛИ ДБ	277	277	-	-	FUNDS FROM FB&H OR DB
Средства од министарстава	85	85	-	-	Funds from Ministries
Средства од пословних субјекта	192	192	-	-	Funds from enterprises
Остали извори средстава	-	-	-	-	Other sources of funds
ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ИЗ ИНОСТРАНСТВА	389	196	-	193	FUNDS FROM ABROAD

Графикон 8. Извори средстава за ИР, 2009.
Graphic 8. Sources of funds on R&D

8. ВРИЈЕДНОСТ ИСТРАЖИВАЧКО-РАЗВОЈНИХ РАДОВА ПРЕМА НАУЧНОЈ ОБЛАСТИ И ВРСТИ ИСТРАЖИВАЊА, 2009.
THE VALUE OF R&D WORKS BY FIELD OF SCIENCE AND TYPE OF RESEARCH, 2009

у хиљадама КМ | in thousands KM

	Укупно <i>Total</i>	Врста истраживања <i>Type of research</i>			
		фундаментална <i>fundamental</i>	примјењена <i>applied</i>	развојна <i>experimental development</i>	
УКУПНО	15 386	1 158	4 588	9 640	TOTAL
Природне науке	313	133	80	100	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	7 075	479	1 951	4 645	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	453	234	96	123	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	1 978	45	1 780	153	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	5 493	231	663	4 599	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	59	36	3	20	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	15	-	15	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	10 284	326	2 968	6 990	BUSINESS SECTOR
Природне науке	88	-	53	35	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	6 256	326	1 814	4 116	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	658	-	640	18	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	3 282	-	461	2 821	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР	1 670	432	-	1 238	GOVERNMENT SECTOR
Природне науке	-	-	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	8	-	-	8	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	234	234	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	-	-	-	-	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	1 428	198	-	1 230	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	3 432	400	1 620	1 412	HIGHER EDUCATION
Природне науке	225	133	27	65	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	811	153	137	521	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	219	-	96	123	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	1 320	45	1 140	135	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	783	33	202	548	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	59	36	3	20	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	15	-	15	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>

9. ПРИХОД ОД ИСТРАЖИВАЧКО - РАЗВОЈНОГ РАДА ПРЕМА ДРУШТВЕНО - ЕКОНОМСКИМ ЦИЉЕВИМА, 2009.
INCOME FROM R&D WORKS BY SOCIAL- ECONOMIC GOALS, 2009

у хиљадама КМ / in thousands KM

	Укупно <i>Total</i>	Пословни сектор <i>Business sector</i>	Државни сектор <i>Government sector</i>	Високо образовање <i>Higher education</i>	
УКУПНО	15 386	10 284	1 670	3 432	TOTAL
Развој пољопривреде, шумарства и рибарства	2 348	1 038	-	1 310	<i>Development of agriculture, forestry and fishery</i>
Унапређење индустријског развоја	2 051	1 559	8	484	<i>Improvement of industrial development</i>
Производња и рационално коришћење енергије	1 007	941	-	66	<i>Production and rational utilization of energy</i>
Транспорт и телекомуникације	1 404	1 390	-	14	<i>Transport and telecommunication</i>
Просторно планирање	475	475	-	-	<i>General planning of land use</i>
Заштита од загађивања	252	234	-	18	<i>Protection from pollution</i>
Идентификација и третман загађења	432	311	-	121	<i>Identification and treatment of pollution</i>
Здравство	453	-	234	219	<i>Health</i>
Друштвени развој и услуге	6 256	3 967	1 428	861	<i>Social development and services</i>
Наука о земљи и атмосфери	395	369	-	26	<i>Science about Earth and Atmosphere</i>
Генерално унапређење знања	313	-	-	313	<i>General improvement of knowledge</i>
Цивилно истраживање свемира	-	-	-	-	<i>Civic exploration of space</i>
Одбрана	-	-	-	-	<i>Defense</i>

у хиљ. КМ/in thous. KM

Графикон 8. Приход од ИР рада према друштвено-економским циљевима, 2009.
Graphic 8. R&D income by social-economic goals, 2009

10. БРОЈ ИСТРАЖИВАЧКО-РАЗВОЈНИХ РАДОВА ПРЕМА НАУЧНОЈ ОБЛАСТИ И ВРСТИ ИСТРАЖИВАЊА, 2009.
NUMBER OF R&D WORKS BY FIELD OF SCIENCE AND TYPE OF RESEARCH, 2009

	Укупно <i>Total</i>	Врста истраживања <i>Type of research</i>			
		фундаментална <i>fundamental</i>	примјењена <i>applied</i>	развојна <i>experimental development</i>	
УКУПНО	500	126	183	191	TOTAL
Природне науке	55	36	16	3	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	181	22	65	94	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	16	1	11	4	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	92	11	67	14	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	116	23	18	75	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	35	33	1	1	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	5	-	5	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ПОСЛОВНИ СЕКТОР	150	14	61	75	BUSINESS SECTOR
Природне науке	6	-	4	2	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	100	9	29	62	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	-	-	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	34	5	24	5	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	10	-	4	6	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ДРЖАВНИ СЕКТОР	68	10	-	58	GOVERNMENT SECTOR
Природне науке	-	-	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	1	-	-	1	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	1	1	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	-	-	-	-	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	66	9	-	57	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	-	-	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	-	-	-	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	282	102	122	58	HIGHER EDUCATION
Природне науке	49	36	12	1	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	80	13	36	31	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	15	-	11	4	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	58	6	43	9	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	40	14	14	12	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	35	33	1	1	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	5	-	5	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>

11. ЈЕДИНИЦЕ КОЈЕ СЕ БАВЕ ИСТРАЖИВАЊЕМ И РАЗВОЈЕМ, 2009.
R&D UNITS BY SECTORS, 2009

	Укупно <i>Total</i>	Пословни сектор <i>Business sector</i>	Високо образовање <i>Higher education</i>	Државни сектор <i>Government sector</i>	Непрофитни сектор <i>Non-profit sector</i>	
УКУПНО	48	23	22	3	-	TOTAL
Природне науке	4	2	2	-	-	<i>Natural Sciences</i>
Инжењерство и технологија	24	17	6	1	-	<i>Engineering and Technology</i>
Медицинске и здравствене науке	2	-	2	-	-	<i>Medical and Health Sciences</i>
Пољопривредне науке	6	2	4	-	-	<i>Agricultural Sciences</i>
Друштвене науке	10	2	7	1	-	<i>Social Sciences</i>
Хуманистичке науке	1	-	1	-	-	<i>Humanities</i>
Мултидисциплинарне науке	1	-	-	1	-	<i>Multidisciplinary Sciences</i>

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Подаци су резултат статистичке обраде годишњих извјештаја прикупљених од пословних субјекта који су обављали дјелатности истраживања и развоја у Републици Српској у 2009. години и то од пословног сектора на Годишњем извјештају о истраживању и развоју за привредне субјекте (предузећа) (образац ИР-1), од високошколских установа на Годишњем извјештају о истраживању и развоју за високошколске установе (образац ИР-2) и од државног и сектора непрофитних организација (образац ИР-3).

Статистичким истраживањем „Истраживање и развој у 2009. години“ обухваћени су пословни субјекти у Републици Српској који су обављали дјелатност истраживања и развоја. Обухват је један од основних проблема овог истраживања, у свијету и код нас, посебно када је у питању сагледавање и исказивање истраживачко-развојних активности у пословном сектору.

Методологија за провођење истраживања је усклађена са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у приручнику Frascati Manual (*The Measurement of Scientific and Technological Activities – Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development – Frascati Manual, 2002 и 2007; издавач: OECD*).

Научно-истраживачка дјелатност јесте стваралачки рад на освајању нових знања, с циљем подизања општег цивилизацијског нивоа друштва и кориштења тих знања у свим областима друштвеног развоја, укључујући и развој технологије и њихову примјену. Научна дјелатност се остварује на повезаности основних (фундаменталних), примјењених и развојних истраживања и усавршавањем кадра за научно-истраживачки рад.

Фундаментално истраживање је стваралачка системска активност усмјерена ка освајању нових знања о поријеклу и узроцима појава и чињеница, а да се при том нема у виду посебна примјена или кориштење. Резултати фундаменталног истраживања обично се формулишу као општи принципи, теорије или законитости.

Примјењено истраживање се предузима или да се утврди могућност кориштења резултата неког фундаменталног истраживања, имајући у виду његову практичну примјену, или да се пронађу нове методе или нови начини који омогућавају да се постигне неки посебан унапријед одређен циљ. Ово истраживање полази од постојећих знања и продубљује их у циљу рјешавања посебних проблема.

Развојно истраживање је стваралачка системска активност заснована на резултатима фундаменталног и примјењеног истраживања и практичним знањем усмјерена на увођење нових материјала, производа, уређаја, процеса и метода.

METHODOLOGICAL NOTES

Data issued here are the result of statistical processing of annual reports collected from business entities engaged in the research and development activity in Republika Srpska during 2009, as follows: business sector through Annual Report on Research and Development for Enterprises (form IR-1), institutions of higher education through Annual Report on Research and Development for Higher Education (form IR-2) and government and non-profit sector through the Annual Report on Research and Development for Government and Non-Profit Sector (form IR-3).

The statistical survey entitled *Research and Development in 2009* covers business entities on the territory of Republika Srpska engaged in the research and development activity.

The coverage is one of the basic problems of this survey, both in the country and abroad, especially when it regarded to observation and presentation of R&D activities in the business sector.

The methodology for conducting research is in line with OECD standards, published in the Frascati Manual (*The Measurement of Scientific and Technological Activities – Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development – Frascati Manual, 2002 and 2007, published by OECD*).

Scientific – research activity as creative work on developing new knowledge, aims to raise the general level of civilization of society and usage of that knowledge in all areas of social development, including technology development and its application.

Scientific activity is achieved on the relationship of basic (fundamental) researches, applied researches and development and training of personnel in scientific research.

Fundamental research into the creative systematic activity aimed at acquiring new knowledge about the origins and causes of phenomenon and facts, not considering a separate application or use. Results of fundamental research are usually formulated as general principles, theories or laws.

Applied research is undertaken to determine the possibility of using the results of some fundamental research, given its practical application, or to find new methods or new methods that enable to achieve a particular pre-determined goal. This research is based on existing knowledge and to deepen them in order to solve particular problems.

Experimental Development is a creative activity system based on the results of fundamental and applied research and practical knowledge focused on the introduction of new materials, products, devices, processes and methods.

Према Frascati приручнику сектори којима припадају извјештајне јединице, се одређују према економској активности у којој се реализује истраживачко-развојни рад. Дефиниције сектора се углавном заснивају на Систему националних рачуна (SNA), с тим што се сектор високог образовања посматра као одвојени сектор, док су домаћинства спојена са непрофитним сектором. Одлучујући критериј за разврставање, у поједини сектор, је већински извор средстава којима се финансира дата извјештајна јединица.

Пословни сектор обухвата предузећа (привредне субјекте) и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економски значајним цијенама, као и истраживачко-развојне јединице у саставу предузећа.

Високо образовање обухвата универзитете са јединицама у саставу, факултетима, академијама и научно-истраживачким институтима, без обзира на изворе финансирања и правни статус. Овом сектору припадају и истраживачки институти и клинике који су под непосредном контролом или управом високошколске организације.

Државни сектор обухвата организације, службе и друга тијела која друштву пружају оне бесплатне заједничке услуге, осим високог образовања, које се по тржишним условима не би могле обезбједити, а представљају израз економске и социјалне политике друштва. Према дефиницији, овај сектор обухвата активности администрације, одбране и регулисања јавног реда, здравство, образовање, културу, рекреацију и друге друштвене услуге.

Сектор непрофитних организација обухвата нетржишне приватне непрофитне организације које домаћинствима пружају услуге без наплате или по ниској цени, ове организације могу бити основане од стране удружења грађана ради обезбјеђивања робе и услуга за чланове удружења или ради опште сврхе.

Истраживачи су стручњаци ангажовани на стварању нових знања, метода и система, те провођењу истраживачких пројеката.

Стручни сарадници су запослени са високим образовањем који директно учествују са истраживачима при извршавању истраживачко-развојних задатака.

Техничко особље су запослени који обављају технички дио истраживачко-развојног задатка, под надзором истраживача. Степен образовања је по правилу средњи, али може бити и виша и висока школа у зависности од стандардизације техничких задатака.

Руководеће особље су запослени који се већи дио радног времена баве управљачко-организацијским пословима. У супротном их треба разврстати у категорију „истраживачи“ или „стручни сарадници“.

Друго особље (помоћно) су запослени који обављају секретарске и друге административне послове (административно особље које се углавном бави финансијским и кадровским пословима и уопште администрацијом), ако је њихов рад директно повезан са истраживачко-развојним пројектима. Ту се укључују, под истим условима и руководиоци машина и уређаја и индустријски произвођачи и састављачи.

У оквиру података о запосленима није требало приказивати запослене у служби безбједности као и запослене у кантинама, на одржавању чистоће и сродна занимања.

Еквивалент пуне запослености се израчунава за особе које раде краће од пуног радног времена на пословима истраживања и развоја. Запослени са пуним радним временом одговарају јединици еквивалента пуне запослености.

According to the Frascati Manual, affiliation of the reporting units to particular sector is determined by economic activity in which research and development activity is undertaken. Sector definitions are generally based on the System of National Accounts (SNA), provided the higher education sector as separate sector, while households are connected to the nonprofit sector. The decisive criterion for sorting, in a particular sector, is the major source of funds of reporting unit.

***Business sector** that includes companies (enterprises) and organizations whose primary activity is the market production of goods and services and to be sold at economically significant prices, as well as research and development units within the company.*

***Higher education** includes universities with units within, faculties, academies and scientific institutes, regardless of their funding and legal status. To this sector belongs research institutes and clinics that are under the direct control or administration of institutes of higher education.*

***Government sector** includes organizations, agencies and other bodies that provides to the society free shared services, except higher education, which, according to market conditions could not provided, and are an expression of economic and social policy of the society. By definition, this sector include activities of administration, defense and regulation of public order, health, education, culture, recreation and other social services.*

***Non-profit organizations sector** which includes non-market private non-profit organizations and provide services to households free of charge or at low cost, these organizations can be established by an association of citizens for providing goods and services for members of associations or for general purposes.*

***Researchers** are professionals engaged in the creation of new knowledge, methods and systems and conducting research projects.*

***Associates** are employees with higher education who participate directly with researchers in carrying out researches and development tasks.*

***Technicians** are employees who perform the technical part of the research and development task, under the supervision of researchers. Education level is generally secondary, but may be higher depending on the standardization of technical tasks.*

***Management** are employees who are more part-time engaged in managerial and organizational practices. Otherwise, they should be classified in the category of "researchers" or "associates".*

***Other supporting staff** are employees who perform secretarial and other administrative tasks (administrative staff who is mainly engaged in financial and personnel issues and general administration), if their work is directly related to research and development projects. There are included, under the same conditions, and machine executives and equipment, and industrial manufacturers and assemblers.*

Data on employment should not include the security services employees and employees in canteens, as well as the maintenance of cleanliness and related workers.

Full-time equivalent was calculated for persons who were engaged less than full - time employment on research and development jobs. Employees engaged in full-time employment are equal to unit of full time equivalent.

Укупни издаци за истраживање и развој, који обухватају сва финансијска средства потрошена за истраживање и развој, чине:

1) **текући издаци (трошкови)** који обухватају:

а) трошкове рада и трошкове накнада запосленима (брuto плате и накнаде брuto плата за све запослене у ИР дјелатности; друге накнаде запосленима у ИР нпр. стипендије, награде и слично.

б) **остале текуће трошкове** (материјалне трошкове за истраживачко-развојни рад – сировине, материјал, енергија; исплате на основу уговора о дјелу и ауторских уговора; дневнице, путне трошкове и друге издатке.

2) **инвестициони издаци** који обухватају издатке за земљиште и грађевинске објекте; машине и опрему; патенте, лиценце, студије и пројекте; софтвер и хардвер (који подразумјева укупне трошкове везане за набавку рачунара, уређаја, система, компонената и опреме, као и трошкове набавке или развијања софтвера за сопствене потребе); и остале издатке.

Total expenditure on research and development, which includes all funds expended for research and development, are:

*1) **current expenditures** (costs) that include:*

a) labour cost and the costs of compensation for employees (gross salary and allowances of gross wages for all employees in R&D activities, other compensation of employees in R&D, for example, scholarships, awards, etc. and another expenses.

*b) **other current costs** (material costs based on research and development – raw material, energy, payable based on work contracts and copyright contracts, salaries, travel costs and other expenses.*

*2) **Capital expenditures** include expenditures for land and buildings, machinery and equipment, patents, licenses, studies and projects, software and hardware (which including the total cost of the purchase of computers, devices, systems, components and equipment, and acquisition costs or developing software for its own purposes) and other expenditures.*

Скраћенице

ИР – истраживање и развој
БИХ – Босна и Херцеговина
ФБиХ – Федерација Босне и Херцеговине
ДБ – Брчко дистрикт

Abbreviations

R&D – Research and Development
BH – Bosnia and Herzegovina
FBH – Federation of Bosnia and Herzegovina
BD – Brčko District

Напомене / Notes

¹Због специфичности извјештајне јединице која припада државном сектору, умјесто запослених, приказани су ангажовани на пословима истраживања и развоја

Because of specific characteristics of reporting unit which belongs to Government sector, instead of persons engaged in R&D, presented are persons hired under contractual agreement or authors contract

Саопштење припремила: Долорес Пеулић

Издаје и штампа Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д - Тел. +387 51 332 700 – Др Радмила Чичковић, директор - Тираж 10 – Излази годишње - Саопштење је објављено и на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - **Приликом коришћења података обавезно навести извор**

Prepared by: Dolores Peulić

*Edited, published and printed by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d - Tel. +387 51 332 700 - Dr Radmila Čičković, Director General - Total print run copies 10 - Yearly periodicity - Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - **These data can be used provided the source is acknowledged***